

SAVJET

RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Ombudsman RTCG

Podgorica, 8. 7. 2022.

SAVJETU RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Predmet: Zapisnik i mišljenje ombudsmana, na prigovor od 27. 6. 2022. koje je dostavila **GI 21. Maj**.

Povod za dostavljanje prigovora emisija Link, emitovana 23. 6. 2022. godine.

Podnosilac prijave je naveo:

Tokom gostovanja g. Mirka Stanića iz SDP-a, na Radiju Crne Gore, slušaocu/gledaocu pažnju su skrenula pitanja novinara g. Sanjina Vešovića o ruskoj agresiji na Ukrajinu.

Ne dovodeći u pitanje niti jednog trenutka autonomno pravo i slobodu novinara da postavlja pitanja, uključujući i neugodna i konfrontirajuća, Vešović, sa Javnog servisa - Radija Crne Gore (RCG) je svojim formulacijama ostavio utisak odbrane ruske agresije na Ukrajinu:

Primjer 1: Da li je pametno pa i ekomski isplativo slijediti EU i zaoštravati odnose sa Rusijom?

Novinar javnog servisa očigledno ima problem sa jasnim vrijednosnim sudom prema ruskoj agresiji na Ukrajinu, na šta ga je srećom u odgovoru podsjetio sagovornik, g. Stanić. Da ovo nije slučajno tako formulisano potvrđuje sljedeće pitanje koje je novinar postavio kao protivargument na Stanićevo iznošenje činjenica.

Primjer 2: A znate da je NATO imao veliki broj vojnih intervencija u kojima su ginuli civili?

Dakle, novinar RCG se u pitanju, nije ogradio rekavši da druga (ruska) strana to opravdava time što je i NATO imao veliki broj intervencija u kojima su stradali civili, već je iznoseći konstataciju izjednačio NATO intervencije u kojima su nesporno stradali civili, ali ne namjerno već kao kolateralne žrtve - sa očiglednim i sistematskim ruskim razaranja i zločinima koji se čine nad ukrajinskim civilima i zemljom.

Primjer 3: Da je nimalo slučajno (mladost, neiskustvo) prethodna dva pitanja Vešović postavio sa pozicija odbrane ruske agresije, jasno je iz njegovog trećeg pitanja Staniću, u kojem je ponovo kao konstataciju, dakle bez ikakve ograde, da je to ruska tvrdnja, kao kontrargument iznio tvrdnju da je Donbas i prethodnih godina bio bombardovan (od strane Ukrajine).

Na stranu to što je riječ o jednoj od očiglednih laži, koju ruska strana, kao i svi koji je podržavaju, neprekidno ponavlja kao jedno od opravdanja za napad na teritoriju suverene države, Vešović je na logičnu konstataciju Stanića, da je iz postavljenih pitanja jasno da pravda rusku agresiju – rekao „ne pravdam, nego sagledavam iz različitih uglova“.

Smatramo da odbrana ruskih pozicija kroz „sagledavanje iz različitih uglova“ na RCG nije problem samo novinara Vešovića, već očigledno i njegovih urednika, pa i cijelog Javnog servisa, u kojem bi u slučajevima kao što je ruska agresija na Ukrajinu, morali da imaju neupitno jasan vrijednosni i moralni, a u skladu sa tim i profesionalno - etički stav.

Ovdje se na žalost pod pokrićem „iznošenja obje strane“ ili „različitih uglova“, kako kaže novinar Vešović, pravda neupitni zločin, što takođe na žalost RTCG nije strano, ali smo vjerovali da su iz tog vremena izvukli neophodne poruke.

Po ovako vođenim i intoniranim intervjuima izgleda međutim da nije tako. A možda i nije čudo, budući da u Radiju Crne Gore i danas kao urednici sjede nekadašnji izvještači sa ratišta na ex -YU prostorima i uredno „neutralno“ izvještavaju i o ruskoj agresiji na Ukrajinu.

Urednik Prvog programa RCG je odgovorio:

Radio Crne Gore o ratu u Ukrajini, kao i o ostalim temama i događajima, izvještava profesionalno i objektivno, pozivajući se na relevantne izvore informacija.

Prilikom da u emisiji "Link" saopšti svoje stavove nedavno je imala i Nj.E. Natalija Fijalko, otpravnica poslova Ukrajine u Crnoj Gori .

Novinari radija u informativnom programu ne saopštavaju lične stavove, komentare i konstatacije, te to nije bio slučaj ni u emisiji "Link", koju je vodio kolega Sanjin Vešović 23.6.2022. godine, u kojoj je bio gost gospodin Mirko Stanić.

Kako je i sam naveo tokom emisije, namjera mu je bila da se iz više uglova sagledaju uzroci rata u Ukrajini.

Kao što je poznato i podnosiocima predstavke, autonomno je pravo i sloboda novinara da postavlja pitanja. Iz suštine pitanja, načina na koji su postavljena, konteksta saopštavanja, ne može se izvesti zaključak da Vešović „pravda neupitni zločin“.

Novinar nije polemisao sa stavovima sagovornika, naprotiv, svojim pitanjima mu je omogućio da kroz dinamičan intervju saopšti partijski i lični stav o ratu u Ukrajini. Novinar nije negirao ni jednu tvrdnju sagovornika o zločinima ruske vojske, stradanjima civila, razaranju gradova...

Stoga smatram da je čitav prigovor, u kom su i pitanja novinara namjerno navedena pogrešno, nategnuta konstrukcija, u pokušaju da se identifikuju navodni neprijatelji u Javnom servisu, kao i da se dovede u pitanje profesionalni integritet novinara pretvarajući ga u administrativnog radnika čiji je posao da vjerno prenosi odnosno slijedi političke stavove koje određene političke partije smatraju jedino legitimnim.

U iznošenju činjenica o navodnom grijehu novinara Vešovića neka njegova pitanja su potpuno falsifikovana, kako bi se pojačala slabašna argumentacija. Tako u "primjeru 1." U pitanje novinara dodato je "slijediti EU", a "zaboravljena" riječ "dodatno". Pitanje je bilo: "Da li je potrebno i pametno.... dodatno zaoštravati odnose sa Moskvom"? Ne pominje se EU, a pogotovu ne da li treba slijediti politiku EU! Time je potpuno promijenjen smisao pitanja koje je na mjestu i potpuno profesionalno legitimno!

U osjetljivim temama kakva je rat u Ukrajini svaka riječ i rečenica ima dodatnu težinu i izaziva poseban utisak, tako je i sa moguće spornim kontekstom pitanja uporedjivanja civilnih žrtava u ratu u Ukrajini i tokom NATO intervencija.

Naglašavam kontekstom, jer i pitanje o civilnim žrtvama ratova koje je vodio NATO smatram novinarski opravdanim i legitimnim.

Na kritiku konteksta pitanja, koja je kolegi Vešoviću saopštena od urednika nakon emisije, dobio sam odgovor da mu to nije bila namjera i da žali ako se stvorio takav utisak.

Napominjemo ovom prilikom da je Sanjin Vešović jedan od najboljih mladih crnogorskih novinara. Pokušaj lijepljenja teške etikete da pravda nečije zločine

može već na početku njegove karijere stvoriti ozbiljnu profesionalnu i ljudsku traumu.

Takođe, napominjem da je kolega Vešović urednik Jutarnjeg dnevnika Radija Crne Gore i ko je jednom odslušao njegovu emisiju morao je i u izboru informacija iz Ukrajine prepoznati objektivan uređivački pristup, nultu toleranciju za zločine i empatiju za sve nevine žrtve rata.

Dio predstavke u kojem se navodi da u „Radiju Crne Gore i danas kao urednici sjede nekadašnji izvještači sa ratišta na ex-YU prostorima i uredno „neutralno“ izvještavaju i o ruskoj agresiji na Ukrajinu“, ne zaslužuje komentar ali bjelodano ukazuje što je cilj podnosilaca i njihovih saradnika iz RCG.

ZAKLJUČAK OMBUDSMANA

Saglasna sam sa mišljenjem urednika Prvog programa RCG da je autonomno pravo i sloboda novinara da postavlja pitanja. Ipak, podsjećam da se država Crna Gora odredila prema dešavanjima u Ukrajini i jasno navela da ih smatra ruskom agresijom na tu državu.

Uvažavajući profesionalnu potrebu da se tema emisije razmotri iz više uglova, novinar, pogotovo Javnog servisa, ne smije da ostavlja prostora da se njegovo pitanje tumači kao odstupanje od zvanične spoljne politike države.

Takođe, napominjem, da je novinarski posao podložan kritici javnosti, te se prigovori ne mogu smatrati „lijepljenjem teških etiketa“ koja bi „mogla stvoriti ozbiljnu profesionalnu i ljudsku traumu“.

Smatram da je dio prigovora „danas kao urednici sjede nekadašnji izvještači sa ratišta na ex-YU prostorima“ suvišan i da se direktno ne odnosi na novinara Sanjina Vešovića i predmetnu emisiju.

Predlog Savjetu

Da se prigovor usvoji.

Ombudsmanka RTCG

Danijela Popović

